

ру на борце савецкай аўтаматычнай станцыі «Марс-3», запуск даследчага спадарожніка Францыі нашай ракетай-носьбітам. Нядаўна падпісана новае савецка-французскае пагадненне аб сумесным запуску даследчых ракет.

Выхад у космас адкрыў перад чалавецтвам велізарныя перспектывы па вывучэнню не толькі пазазямной прасторы, але і Зямлі. Сучасныя касмічныя сродкі даюць магчымасць вырашаць такія жыццёва важныя для чалавецтва задачы, як ахова прыроднага асяроддзя і рацыянальнае выкарыстанне зямных рэсурсаў. Вось чаму касмічная дзейнасць дзяржаў усё больш становіцца важнай састаўной часткай міжнародных адносін.

ПЫТАННЕ. У вядомай апавесці К. Цыялкоўскага «Па-за Зямлёй» выказана думка аб тым, што вывучэнне космасу — гэта агульная справа ўсіх народаў свету.

АДКАЗ. Так, вядома. З вышынні касмічных трас Зямля выглядае ўвогуле невялікай. Сярод бязмежнага суровага свету вакуума і радыяцыі наша блакітная планета — аазіс жыцця і розуму — сапраўды цудоўная. Трэба яе берачы.

У век навукова-тэхнічнай рэвалюцыі зямляне павінны аб'яднацца ў спробах выра-

шыць многія глабальныя праблемы і расшырыць сферу сваёй магутнасці ў Космосе. Але вялікія задачы запатрабуюць і больш інтэнсіўнай дзейнасці народаў, удасканалення сродкаў асваення пазазямнага асяроддзя, вядомай спецыялізацыі і кааперацыі. У будучым многім краінам пранікненне ў космас у адзіночку можа аказацца не пад сілу, ды і проста не мэтазгодна.

Высадна экіпажаў караблёў «Апалон» на Месяц — вялікае дасягненне амерыканскага народа. Але трэба памятаць і аб тым, якіх велізарных затрат яна запатрабавала. Экспедыцыі да далёкіх планет будуць звязаны з яшчэ большай затратай сілі сродкаў. Хочацца верыць, што ва ўмовах узаемаараўнення і міру паміж народамі, напрыклад, пилатуюмы палёт на Марс, які, магчыма, адбудзецца да канца дваццатага стагоддзя, стане інтэрнацыянальным. Магчыма, ён будзе савецка-амерыканскім.

ПЫТАННЕ. Ці не маглі б Вы адзначыць які-небудзь будучы канкрэтны крок у справе міжнароднага супрацоўніцтва ў космасе?

АДКАЗ. Для мяне, як спецыяліста ў галіне пилатуюмых касмічных палётаў, асабліва цікавае мае эксперы-

мент, прадугледжаны савецка-амерыканскім пагадненнем аб супрацоўніцтве ў галіне космасу. Я маю на ўвазе сумесны палёт па калыязной арбце касмічных караблёў тыпу «Саюз» і «Апалон». Ён ставіць гуманныя мэты і мае важнае значэнне для далейшага развіцця касманаўтыкі.

ПЫТАННЕ. Раскажыце, калі ласка, больш падрабязна аб гэтым эксперыменце.

АДКАЗ. Ён пачнецца стартаў касмічнага карабля тыпу «Саюз» з двума касманаўтамі на борце з савецкага касмадрома. Праз 7,5 гадзіны з мыса Кенедзі будзе запушчаны карабель тыпу «Апалон» з экіпажам з трох чалавек. Такі інтэрвал часу неабходны для таго, каб плоскасці арбіт караблёў сумяціліся. Праз 24 гадзіны «Апалон» зблізіцца і састыкуецца з «Саюзам». Створаная сістэма будзе кіравацца як адзінае цэлае.

На працягу двух сутак намечана выканаць узаемныя пераходы касманаўтаў з аднаго карабля ў другі, навукова-тэхнічныя эксперыменты і правесці тэлевізійныя перадачы на Зямлю. У канцы трэціх сутак караблі растукуюцца і неўзабаве прыземляцца кожны на сваёй тэрыторыі.

Падпісанне савецка-амеры-

канскага пагаднення аб супрацоўніцтве ў космасе адпавядае практычнаму ажыццяўленню праграмы міру, якая паслядоўна ажыццяўляецца нашай партыяй. Яшчэ п'ятнаццаці гадоў назад Савецкі Саюз заявіў, што запуск першага штучнага спадарожніка Зямлі — уклад у сусветную навуку і культуру.

ПЫТАННЕ. Як Вы адзначаеце вынікі п'ятнаццаці гадоў касмічнай эры?

АДКАЗ. Мне добра запамінаецца дзень 4 кастрычніка 1957 года. Тады я лятаў у Крым. Вестка аб запуску спадарожніка ўзрушыла мяне і маіх сяброў-лётчыкаў. Здзіўляла скорасць і вышыня яго палёту. Ды і само слова «спадарожнік» асацыявалася з чымсьці фантастычным і грандыёзным. Цяпер спадарожнікі дапамагаюць вырашаць не толькі навуковыя, але і народна-гаспадарчыя праблемы. Кожны новы запуск цяпер многім здаецца звычайным, само сабой зразумелым. Аднак гэта, бадай, і з'яўляецца адным са своеасаблівых вынікаў мінулага перыяду касмічнай эры.

Збыліся мары акадэміка Каралёва і яго паплечнікаў аб спадарожніках сувязі, службы надвор'я, мяккай пасадцы апаратаў на Месяц, дастаўцы навуковых прыбораў на Венеру і Марс.

Пад кіраўніцтвам С. Каралёва былі створаны магутныя ракетна-носьбіты і касмічныя караблі. Праграма пилатуюмых палётаў, якая пачалася стартаў Ю. Гагарына, пацвярджае паслядоўнасць і мэтанакіраванасць савецкай касмічнай стратэгіі. Груповаыя палёты, выхад чалавека ў адкрыты космас, манеўраванне і стыкоўка караблёў на арбце, павелічэнне працягласці знаходжання экіпажаў у бязважкасці — усё гэта крокі знайсці сваё лагічнае завяршэнне ў стварэнні даўгачаснай арбітальнай навуковай станцыі «Салют». Яе запуск паклаў пачатак якасна новаму этапу асваення пазазямной прасторы.

Дырэктывы ХХІV з'езда КПСС прадугледжваюць далейшыя навуковыя работы ў космасе для мэт развіцця фундаментальных галін ведаў, а таксама тэлефонна-тэлеграфнай сувязі, тэлебачання, метапрагнозаў, вывучэння прыродных рэсурсаў і іншых народнагаспадарчых задач з дапамогай спадарожнікаў, аўтаматычных і пилатуюмых апаратаў. Выкананне гэтых важных задач было б немагчымым без трывалага фундаменту ведаў і вопыту, набытага за гады касмічнай эры, якая пачалася 15 гадоў назад.

Беларускі акадэмік Міхаіл ПАЎЛЮЧЭНКА ў навуковым свеце вядомы як заснавальнік новай тэорыі ў тапахіміі —раздзеле навукі, якая вывучае рэакцыі цвёрдых целаў. Якім шляхам ён ішоў да сваіх адкрыццяў і што дапамагло сыну непісьменнага беларускага селяніна стаць зоркай першай велічыні на навуковым небасхіле?

Па вузкай сцяжынке, што пратоптана з зарасніку кустоў руж, паволі ідзе невысокі чалавек з вяночкам сівых валасоў на галаве. Гэты шлях праз лес да вадасховішча ён пераадольвае штодзень. Потым зяртаецца і абавязкова садзіцца за работу. Працуе, нягледзячы на тое, што ён у адпачынку, што ўрачы рэкамендавалі поўны спакой. Без работы, без штодзённых даследаванняў акадэмік Паўлючэнка даўно не ўяўляе свайго жыцця, хоць аддаў навуцы ўжо каля 40 год і дасягнуў у ёй многага.

Мне, відаць, пашанцавала, што знаёмства з акадэмікам адбылося менавіта тут, у цішыні дачнага пасёлка, а не ў зашумелым прыборамі рабочым кабінце Інстытута агульнай і неарганічнай хіміі АН БССР, дзе ён цяпер загадвае лабараторыяй цвёрдафазных рэакцый. Яшчэ да сустрэчы я чуў аб работах вядомага беларускага вучонага, таму цяпер хацелася бліжэй пазнаёміцца з ім самім.

...Мішу падымалі з першымі пеўнямі, ледзь перавалвала за поўнач. Бацька даваў соннаму хлопчыку цэл, і яны ўдвух крочылі на гумно малаціць жыта. Да раніцы дзіцячыя рукі ўжо з цяжкасцю падымалі цэл, а яшчэ ж трэба было, памыўшыся, пяць кіламетраў бегчы ў суседнюю вёску на заняткі ў школу.

— Лёс, тыповы для вясковага хлапчука, бацькі якога зараблялі на жыццё нялёгкай працай, — гаворыць акадэмік. — Зрэшты, усё мае жыццё — тыповы прыклад таго, як наш сацыялістычны лад дапамагае раскрыццю таленту чалавека.

Толькі — толькі заціхла грозная ліхалецце грамадзянскай вайны. У вёсцы Глухавічы, што на Гомельшчыне, яшчэ не дачуліся пра калгасы, якія потым палегнаць сялянскую працу. Пакуль кожны працаваў сам за сябе. Міша быў у сям'і дзесятым дзіцем. Карміць трэба ўсіх, а рабочых рук не хапае. А тут яшчэ настаўнік просіць бацькоў аддаць хлопчыка ў суседнюю вёску Бабчын, у школу з педагогічным ухілам: у іх меншага выявіліся здольнасці да дакладных навук. Было над чым задумацца бацькам. Ад-

дай хлопчыка — пазбавішыся памочніка ў полі. Але можа ў вучэнні яго шчаслівая доля? І бацька, які сам ледзь разбіраў літары, выбраў другі шлях. Яго сын «пайшоў у навуку».

Вучэнне ў школе, за якое раней бралі немалыя грошы, цяпер было бясплатнае. Мішу, як і іншых дзяцей, пасялілі ў інтэрнаце. Яму прадказвалі будучае матэматыка, але пасля заканчэння школы юнак паехаў у вёску настаўнічаць.

Метрах у ста ад школы, проста па акаліцы, праходзіла гра-

расказваючы аб жыццёвых сцэнах вучонага, трэба ўспамінаць аб галоўных этапах нашай гісторыі. Таму што немагчыма аддзяліць лёс савецкага чалавека ад лёсу краіны, з якой ён разам рос і стаў. Нават прафесія, а пазней і выбар тэмы даследавання, што прывяло яго да адкрыцця, Міхаілу Паўлючэнку падказала жаданне быць карысным народнай гаспадарцы і прамысловасці, якая тады толькі нараджалася.

Прышоўшы пасля паспяховага заканчэння ўніверсітэта

расць рэакцыі ў цвёрдых цэлах залежыць ад накаплення рэагуючых рэчываў. Заставалася меркаваць, што тут існуе нейкая іншая, невядомая ў хіміі сувязь.

На доказ узнікшага меркавання пайшло шмат год карпатлівай працы. Міхаіл Міхайлавіч займаўся выкладчыцкай работай — вёў кафедру фізічнай хіміі і лабараторыю радыёхіміі ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце, працаваў старшым навуковым супрацоўнікам Інстытута хіміі, а потым і

А з самой тэорыяй адбываліся рэчы проста дзіўныя. Паўлючэнка не ставіў мэты дасягнуць якіх — небудзь канкрэтных практычных вынікаў — даследаванні вялікай чыста тэарэтычнай. Але кожны новы дослед абавязкова даваў «выхад у практыку». Плён іх ужо выкарысталі металургі для павышэння трываласці металаў і хуткага састаўлення дыяграм плаўкасці, інжынеры — ракетчыкі — для стварэння цвёрдага паліва, шматлікі атрад хімікаў у прамысловасці — для атрымання разнастайных каталізатараў, мыючых сродкаў і іншых рэчываў. Акадэмік Паўлючэнка заклаў тэарэтычную аснову шырокай вытворчасці ў Беларусі ўсіх відаў мінеральных угнаенняў.

Сёння асноўныя палажэнні тэорыі ўжо даказаны. Ідзе працоўка «дэталеў», матэматычнае абгрунтаванне асобных працэсаў. А вучонага захапіла новая ідэя. Чарговае адкрыццё акадэміка Паўлючэнка прысвечана вывучэнню рэакцыйнай здольнасці малекул у газавай фазе, што акружае каталізатар, тых самых, якія, як лічылася раней, не ўдзельнічаюць у рэакцыі з ім. Намеціўся цэлы напрамак у навуцы, які дазволіць значна расшырыць сферу выкарыстання каталізатараў.

— Забыццё тапахіміі?

— Зусім не! — смяецца акадэмік. — Над развіццём тэорыі працуе цэлая лабараторыя. Тут адзін факт прыкметны. Я ў свой час у Мінску па гэтай галіне не змог абараніць дысертацыю — не хапіла матэрыяльнай базы. Не было прыбораў, навуковых кіраўнікоў, таму даводзілася ездзіць у Маскву, Ленінград. А цяпер толькі ў нашым інстытуце штогод навуковую ступень атрымліваюць сем-восем чалавек. Палова з іх па тапахіміі.

...Нашу гутарку перапыніў сваім з'яўленнем васьмігадовы ўнук акадэміка. Ён прынёс на веранду кошык тугіх, чорнагаловых баравікоў.

— Таксама Міхаіл, — ласкава ўзлахамаціў валасы хлопчыка дзед. — Як бацьце, самае папулярнае імя ў родзе Паўлючэнкаў.

А я падумаў, гледзячы на іх: кім стане ў будучым трэці Міхаіл Паўлючэнка, праўнук непісьменнага селяніна, унук акадэміка, сын кандыдата навук Галіны Паўлючэнкай? Таксама хімікам, інжынерам або захопіцца мастацтвам, як гэтага жадае бабуля? Самога Мішу гэта пытанне пакуль не хвалюе, як не хвалюе яго бацькоў. Былі б толькі здольнасці. У нашай краіне яны абавязкова раскрыюцца.

Вячаслаў ХАДАСОЎСКІ.

КІМ СТАНЕ МІХАІЛ ТРЭЦІ?

ніца. Там, за калючым дротам, нацягнутым паміж паласатымі слупамі, ішло жыццё, аб якім сяляне Савецкай Беларусі пачалі ўжо забываць: п'яна шумелі вечарам госці ў панскім маёнтку, на памешчыцкім полі працавалі батракі. Школы ў вёсцы на тым баку граніцы не было.

Яшчэ больш прыкметнымі сталі гэтыя адрознікі праз некалькі год, калі Міхаіл Паўлючэнка, ужо студэнт хімічнага факультэта Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта, прыязджаў у родныя мясціны на канікулы. Разам з былым сваім настаўнікам ездзіў па вёсках і хутарах, агітаваў за калгасы. Але лепшым агітатарам было само жыццё. Разам з калгасамі ў беларускія вёскі стаў прыходзіць дастатак.

Гэта зусім не выпадкова, што,

ў аспірантуру пры Акадэміі навук БССР, Паўлючэнка заняўся вывучэннем смалёных кіслот. Атрымлівалі іх з асновай смалы — жыўцы. Гэта вытворчасць у 30-я гады была бадай што адзіным відам хімічнай прамысловасці ў Беларусі.

— Трэба было даследаваць абізінавую кіслату, — расказвае М. Паўлючэнка аб пачатку свайго шляху ў навуцы. — Зменшыўшы яе акісляльнасць, меркавалася палепшыць работу смалакурных заводаў. І тут я сутыкнуўся з нечаканым эфектам. Крышталічная кіслата рэагавала зусім не так, як аморфная. Выдзелілі яшчэ некалькі цвёрдых кіслот — вынік той жа. Упартыя кіслоты «не жадалі» рэагаваць па законах пануючай у той час тэорыі «аўга-каталізу», згодна з якой ско-

дырэктарам Інстытута агульнай і неарганічнай хіміі. І ўвесь гэты час ён распрацоўваў прынцыпова новую асноватворную тэорыю тапахіміі. Скорасць рэакцыі ад іх структуры! Змяняючы дэфекты крышталічнай рашоткі, можна кіраваць гэтэрагеннымі рэакцыямі.

Вядомасць і прызнанне прыходзілі да прафесара Паўлючэнка і разам з новымі доказамі яго тэорыі. Усюды загаварылі аб прагрэсіўнай беларускай школе тапахіміі. З Францыі, Англіі, ЗША і іншых краін пачыналіся просьбы прыслаць апісанні апошніх работ. Імя вучонага разам з імёнамі некалькіх іншых выдатных вучоных рэспублікі было занесена ў даведнік «Вучоныя свету», які выйшаў у ЗША ў серыі «Хто ёсць хто».

ЗАБЫЦЬ ЦЯБЕ НЕ МАЮ СІЛЫ...

Аж 28 год мінула, як адарваўся я ад роднай зямлі. З таго часу многа вады сцеле. І хаця я чытаў савецкія газеты і кнігі, глядзеў кінафільмы, гэтага было недастаткова, каб мець рэальнае ўяўленне аб Радзіме. Трэба было ўбачыць сваімі вачыма, параўнаць сённяшні дзень з учарашнім, каб на фоне параўнання зразумець велізарны прагрэс краіны.

Дасылаю ў рэдакцыю «Голасу Радзімы» нататкі аб падарожжы ў Савецкі Саюз і нізку вершаў. Пры друкаванні вершаў, калі ласка, захавайце даты і месцы, дзе яны былі напісаны.

У НАШАЙ сям'і я, самы старэйшы, апынуўся на апошнім месцы ў адносінах да паветранага транспарту. Дзеці ляталі на самалётах, жонка таксама, а я нават нагой на трап самалёта не станавіўся. Хадзіў я пельтою, ездзіў на конях, на цягніках, аўтамашынах. Плаваў на параходзе. Ад яго ў мяне і пачаўся «жах» перад марскою хваробай. Як сёння памятаю, на параходзе, на якім я перапраўляўся з Еўропы ў Амерыку, падавалі вараўныя яйкі і масла. Пасля гэтага гадоў пяць не толькі не мог есці ні яек, ні масла, але глядзець на іх баўся. А тут самалёт...

Калі ж адкінуць жарты, то ў Злучаных Штатах Амерыкі з кожным годам павялічваецца паветранае пірацтва. Ляціць, скажам, самалёт у Лос-Анджэлес, а апынецца ў Буэнас-Айрэсе, і пасажыры трапляюць у непрыемнае становішча. А можа быць горш: самалёт узарвецца ў паветры, і ты, не пабачыўшы Радзімы, знойдзеш магільні на скалах Кардыльераў.

Аднак я мусіў развітацца са сваімі «жахамі», калі, спытаўшы ў малодшага сына, якога збіраўся ўзяць з сабой у Савецкі Саюз, ці не баіцца ён ляцець самалётам, пачуў катэгарычнае «не» ды яшчэ

ўбачыў здэклівую ўхмылку на ягоным твары.

І вось самалёт набрае хуткасць, адрываецца ад зямлі і разварочваецца на ўсход. Наш паветраны маршрут: Лос-Анджэлес, Нью-Йорк, Лондан, Масква, Ленінград, Кіеў, Крым і Мінск. З Нью-Йорка праз Атлантычны акіян ляцім на савецкім самалёце. Адрозна мянецца атмасфера: бачу сваіх, родных людзей, чую родную гаворку. Гадзіна затрымаў у лонданскім аэрапорце, і мы ляцім у Маскву, сталіцу Савецкага Саюза.

Савецкі аэрапорт Шэрамецьева, пад нагамі родная зямля, на якой пабудавана новае, сацыялістычнае жыццё. Па дарозе ў Маскву пільна прыглядаюся да наваколля, бачу новыя васьмі—дзесціпавярховыя жылыя будынкі. Вакол дамоў зелена, прыгожа, чыста.

Размясціліся мы ў гасцініцы «Ленінградская». Наш пакой быў на шаснаццатым паверсе. З анна адкрывалася выдатная панарама. Кідалася ў вочы вялікае жыллёвае будаўніцтва. Уся сталіца ў рыштаванні. Цікава было бачыць дзесціпавярховы дом, пабудова якога ішла звярнуў ўніз — навігае дасягнуў тэхнікі. Не толькі ў самой Маскве вялікае будаўніцтва.

За 20 кіламетраў ад горада, як грыбы, вырастаюць дамы, мікрараёны на месцы, дзе нядаўна збылі поле.

Мы зрабілі цікавае падарожжа па сталіцы, агледзелі славуцкія мясціны і помнікі. Маскоўскае метро — нешта асаблівае: сцены і столь распісаны, як у музеі.

З Масквы да Ленінграда адна гадзіна лёту. Эрмітаж, Петрапаўлаўская крэпасць, Смольны, Петрадварэц, Неўскі праспект, па якім хадзілі Пушкін, Гоголь, Дастаеўскі, — усё гэта мы мелі магчымасць бачыць.

Накіроўваемся ў Кіеў — сталіцу Украіны. У час акупацыі фашысты разбурылі горад, Сафійскі сабор ператварылі ў стайню, каб падзекаваць з гістарычнай святыні славян. Сённяшніе ўражанне ад Кіева: цудоўны горад, які патанае ў таполях і каштаных.

Крым — таксама Украіна. Раскопкі сведчаць, што тут людзі жылі сто тысяч год назад. Шчыры край пераходзіў з рук адных заваўнікаў у другія. У XV стагоддзі Ялта была вярхоўняй уладаннем самога турэцкага султана. Вяльможам рускага цара прыйшліся да спадобы ўрадлівых крымскіх зямлі, гаючы клімат узбярэжжа, на якім яны ўзьялі шыкоўныя палацы.

Крым быў найлепшым месцам для лячэння хворых сухотамі. Але, як пісаў А. Чэхаў у адным з лістоў, «цяжка хворых тут не прымаюць ні ў гасцініцы, ні на кватэры. Людзі паміраюць ад знямогі, ад умоў, ад поўнага недагляду — гэта ў благазлаўнай Таўрыдзе...» У пісьме, вядома, гутарка ішла пра бедных людзей. На яліцкіх могілках пахаваны беларускі паэт Максім Багдановіч, якому таксама не здолела дапамагчы адно благазлаўнае паветра.

Адрозна пасля вызвалення Крыма ад урангелюнаў быў апублікаваны Дэкрэт Саўнарма за подпісам У. І. Леніна, які рабіў цудоўныя дачы і палацы бляхных цароў і вялі-

кіх князёў уласнасцю працоўных. Сёння працоўны чалавек — гаспадар усіх крымскіх палацаў і здраўніц. У адной з іх — санаторыі «Украіна» — мы пабывалі.

Рабочыя, служачыя, сяляне, якія адпачывалі і лячыліся ў Крыме, ляцелі разам з намі ў самалёт з Сімферопалю ў Мінск. Шмат было мінчан. Пасажыры чыталі беларускія газеты.

У мінскім аэрапорце землякоў-беларусаў з нашай турысцкай групы сустракалі родныя. Такое спатканне пасля доўгай разлукі канала сэрцы ўсіх прысутных, слёзы радасці свіціліся ў вачах. Да Міхаіла Дудака, які прыехаў са сваёй унучкай, прыйшлі аж дваццаць два чалавекі, і кожны падносіў кветкі і дэду, і ўнучцы. Другога чалавекі чакалі дванаццаць сваякоў. І такую прыемнасць мелі многія.

Беларусы са Злучаных Штатаў наведвалі свае родныя мясціны. Там сустракалі іх людзі цалымі вёскамі. Абнімаліся, успаміналі, расказвалі, паднімалі поўныя чаркі за сустрэчу, за дружбу і мір. Ад падслепаватых хат з сям'ямі стрэхамі і лучынай нічога не дасталося. І не дзіўна, што дзяды і бабкі з Амерыкі не маглі пазнаць сваіх ранейшых вёсак.

Хачу падзяліцца сваімі ўражанямі пра Мінск. Я добра памятаю яго да вайны. У той час у Мінску было 250 тысяч насельніцтва, а зараз перавысіла за мільён. Я пазнаў толькі Дом улада, гарадскі тэатр, Ленінскую бібліятэку, політэхнічны інстытут, Акадэмію навук БССР. Там, дзе некалі быў універсітэцкі гарадок, карпусы стаяць новыя, прыгожыя.

Былая Савецкая (Захар'еўская) вуліца цяпер называецца Ленінскім праспектам. Бывала, калі едзеш трамваем па Савецкай у бок Камароўкі, адрозна па Свіслаччу бачыш паабзавал вуліцы старыя драўляныя домікі. Сёння нічога гэтага няма. Уздоўж праспекта стаяць прыгожыя шасці-

васьміпавярховыя дамы. Усюды пасаджаны дрэвы.

Я думалі, што адбудаваны ўсяго цэнтр горада. І глыбока памыляўся. Мне давялося пабываць на Старажоўцы, Кальварыі, быў у іншых раёнах і ўсюды бачыў толькі новыя прыгожыя дамы. Карацей кажучы, Мінск я не пазнаў. Ні апісанні, ні кінафільмы, ні фатаграфіі не дадуць поўнага ўяўлення аб роднай сталіцы — трэба пабачыць сваімі вачамі. І толькі тады можна аднавіць цудоўны горад, што ляжаў у руінах. Аднак цуда тут ніякага няма. А ёсць праца беларусаў і братняга дапамога ўсіх народаў СССР.

Перад намі цудоўны парк, а ў ім помнік народнаму песняру Янку Купалу. Побач музей Купалы, дзе адлюстраваны жыццёвы і творчы шлях паэта. Наведалі мы Музей Вялікай Айчыннай вайны, домкі, у якім у 1898 годзе адбыўся першы з'езд РСДРП, гадзінікавы завод.

Едзем у піянерскі лагер, які знаходзіцца ў ваколіцах Мінска. Аўтобус коціць па добрай асфальтаванай дарозе. То прабягаюць сасновыя бары, то мільгаюць бярозавыя гаі, а калі самай дарогі на ўсім шляху пасаджаны малалейыя пралітаюць ластаўкі, якіх я не бачыў 28 год. Мілья і дарагі сэрцу краіны. Здаецца, каб мог, абняў бы родную зямлю.

У піянерскім лагеры хлопчыкі і дзяўчынкі з чырвонымі гальштукамі выстраіліся пры ўваходзе. Кожны з іх трымаў букеткі кветак. Гэта калелі нас. Ад радасці і расчуленасці на вачах з'явіліся слёзы, і ніхто не саромеўся іх, не імкнуўся схаваць.

Зайшлі мы ў прыгожую залу, селі. Праз хвіліну на сцэне з'явіўся баяніст, і піянеры пачалі спяваць, танцаваць, дэкламаваць вершы. Адна дзяўчынка прыгожа дэкламавала верш на англійскай мове. Цэлую гадзіну мы слухалі і глядзелі дзіцячыя выступленні. Пасля нас павялі па лагеры і паказалі, як жыўць, адпачываюць і чым займаюцца піянеры. Потым заправілі на пачастунак. А затым зайгралі два баяністы, і дзяды з унучкамі, а бабкі з унучкамі, можа нават і з праўнікамі, пайшлі танцаваць.

Уладзімір КАЛЕСНІК

(Працяг. Пачатак у №№ 39—41).

Па прапанове кіраўніцтва Камітэта была запланавана і паспяхова праведзена 4 жніўня 1942 года сіламі аб'яднаных партызанскіх атрадаў і падпольных ячэйкі антыфашысцкай буйнай баявой аперацыя па разгрому гарнізона і захопу горада Косава, знішчэнню смалакурных заводаў, акупанцкіх маёнткаў, сродкаў сувязі па ўсёй Ружаншчыне, Косаўшчыне, часткова Пружаншчыне і Слонішчыне. Камандзір атрада імя Шчорса лейтэнант Павел Пранягін, які кіраваў боем за Косава, адзначае ва ўспамінах, што ў ліпені 1942 года па прапанове Камітэта барацьбы з нямецкімі акупантамі «ў атрадах імя Кірава, імя Дзімітрава, імя Варашылава, імя Шчорса, імя Чапаева была прынята партызанская прысяга, а таксама створаны партыйныя арганізацыі або партыйна-камсамольскія групы. Гэта спрыяла арганізацыйнаму ўмацаванню атрадаў і павышэнню баяздольнасці партызан».

Пан Таўпека не ўспамінае пра Антыфашысцкі камітэт і партызанскую прысягу. Прысягнуўшы аднойчы д'яблу, ён застаецца верным д'ябальскай аблуднасці да сённяшняга дня. З нечуваным нахабствам ушальмуе гэты прайдывант імя Язэпа Урбановіча, глуміцца над трагічнай смерцю легендарнага героя Пружаншчыны.

Як водзіцца ў двурэшніку, пан Таўпека называе Урбановіча сваім калегай па віленскай гімназіі і прадстаўляе яго даверанай асобай у нейкіх перагаворах паміж таўпекаўцамі і дэсанцістамі, а потым вінаваціць за тое, нібыта Урбановіч падвёў пад кулю маёра Шанько, ды схамянуўся: «Праўда, Урбановіч пасля забойства Шанько (рабілася на яго вачах) заалярмаваў частку нас, каб сцерагліся падступу і што для яго забойства Шань-

ка і іншых жахлівы шок, але было ўжо позна, шмат нашых ужо было падступам замардавана. Паводка дэсант у чэкістоўскіх аддзелаў, згрупаванні дыверсантаў Лядава і генерала Капусты апанавалі лес, і нашы малыя групы мусілі падпарадкавацца іхняму камандаванню або быць знішчанымі, так і сталася. Толькі частка змагла вярнуцца ў гарады і ўліцца ў вёскі а Самааховы і пасля ў Беларуска батальёны Краёвай Абароны. Сам Урбановіч, які многа ведаючы, быў пад канец таксама знішчаны неаховіцьяльна агенцтвамі НКВД».

Каго спрабуе туманіць пан Таўпека? Напэўна, наіўных і недастаткова інфармаваных людзей. Каб прыдаць хлусні выгляд праўдападобнасці, «удзельнік» выкарыстаў трагічныя здарэнні, якія адбыліся ў часе акупацыі на Ружаншчыне і сёння бытуюць тут як чуткі.

Язэп Урбановіч загінуў ад рук марадэраў, абараняючы маральна-палітычную чысціню і годнасць партызанскага руху. Яго забілі за дзень да прыходу Савецкай Арміі ў вёсцы Варанілавічы на вачах пад'язджайцаў (конь быў слабойшы) ад'ютанта Паўла Барана і жыхароў вёскі. Забойцаў злавілі. Іх дапыталі партызанскія і грамадзянскія дэлегаты, судзіў партызанскі трыбунал. Забойцу павесілі на вярбе ля варанілавецкае царквы, грабіць якую перашкодзіў Язэп Урбановіч. З часоў Вітаўта на Беларусі за рабаўніцтва царкваў каралі менавіта так.

Народу цяжка было пагадзіцца з тым, што смерць Урбановіча, героя з легенды, магла наступіць так выпадкова. Людзям, якія ведалі мерцаж жывым, хочаць прыдаць яго смерці тую значнасць, якую мела яго жыццё, яго барацьба за свабоду краю. Народная фантазія стварыла легенду пра фашысцкага дыверсанта, які нібыта забіў Урбановіча па за-

данню фашысцкай разведкі. Пан Таўпека перакананаў добрачылівы народны домysel і згадаў сваю «неаховіцьяльную» версію пра агенцтва НКВД. Не дзіва, што пан Таўпека трымаў агенцтва і дыверсантамі НКВД. Савецкім людзям дзіўна тое, што сваю лухту ён навучыўся прадаваць на аўкцыёне антыкамунысцкай тухляціны. Чыёе толькі не прыдаюць і не купляюць на вольным рынку заходняга паўшар'я!

Другое здарэнне, якое абслівае і скажон пан Таўпека, носіць характар канфлікту камандзірскіх самалюбстваў з трагічным зыходам. Яно адбылося ў маі 1943 года. М. Стручысты і іншыя партызаны, сведкі гэтага здарэння, расказалі мне, што паміж камандзірам атрада імя Кірава маёрам Нішчанкавым і камандзірам групы дэсанцікаў палкоўнікам Ліньковым (псеўданім Лёдоў) узнік канфлікт Палкоўнік прабаваў ад маёра паўтара дзесяціка найлепшых узброеных байцоў. Маёр Нішчанкаў заўпарціўся:

— Не дам людзей. Не маю права аблабляць даверанай мне баявой адзінкі.

Палкоўніцкае самалюбства наскочыла на цэнраваў Нішчанкаву адысцыя і пагаварыць без сведак. Селі на пеньках. Неўзабаве дзесца ад лагера і гаварылі. Неўзабаве да лагера данёсся стрэл. Палкоўнік вярнуўся адзін. Пры дапамозе камісара кіраўніцтва атрада Пачубута Лінькова страіў партызан і аб'явіў перад строем, што расстраляў маёра Нішчанкава за тое, што той трапіў у акружэнне і адседжываўся да выхаду ў атрад. Са згоды камісара Пачубута палкоўнік адабраў чалавек пятнаццаць найлепшых узброеных людзей, далучыў да свайго атрада і пайшоў.

Язэп Урбановіча ў крытычны момант у лагеры атрада імя Кірава не было. Да-

МЫ З ТАБОЙ, ГЕРАІЧНЫ НАРОД В'ЕТНАМА!

ЗАЯВА ДЗЕЯЧАУ КУЛЬТУРЫ БЕЛАРУСІ — АКТЫВІСТАУ САВЕЦКАГА ФОНДУ МІРУ

Кіруючыя колы Злучаных Штатаў Амерыкі працягваюць самую ганебную агрэсіўную разбуральную вайну супраць народаў В'етнама, Лаоса і Камбоджы. Дзень і ноч учыняюцца зверскія злачынствы амерыканскіх імперыялістаў на зямлі В'етнама. Агрэсары і іх марыянеткі выкарыстоўваюць супраць в'етнамскіх патрыётаў напалм, фосфар, атрутныя рэчывы, новыя віды смертаноснай зброі. Імі забіты сотні тысяч мірных жыхароў, ператвораны ў руіны цэлыя гарады і вёскі. Авіяцыя ЗША працягвае свае жорсткія бамбардзіроўкі тэрыторыі Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам, падваргае разбурэнню населеныя пункты, прадпрыемствы, жылыя дамы, бальніцы, шляхі зносін, плаціны, дамбы і іншыя ірыгацыйныя збудаванні з мэтай выклікаць у краіне паводкі, знішчэнне пасаваў, голад, новыя чалавечыя ахвяры.

Злачынныя дзеянні амерыканскіх агрэсараў выклікаюць гнеўны пратэст і расшучае асуджэнне ўсіх сумленных людзей.

Працоўным Беларусі, на зямлі якой у агні мінулай вайны ад рук фашысцкіх катаў загінулі мільёны людзей, згарэлі тысячы сёл і вёсак, дзесяткі гарадоў, асабліва зразумелыя пакуты ахвяр амерыканскай агрэсіі. Рабочыя, калгаснікі, інтэлігенцыя нашай рэспублікі з напружанай увагай сочаць за гераічнай барацьбой народа В'етнама супраць агрэсіі ЗША, расшуча асуджаюць злачынствы амерыканскай ваеншчыны. Кіруючыся ленінскімі прынцыпамі пралетарскага інтэрнацыяналізму, яны цалкам і поўнасцю падтрымліваюць мерапрыемствы Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада па ака-

занню гераічнаму В'етнаму ўсебаковай дапамогі і падтрымкі.

Пасільны ўклад у справу дапамогі брацкаму в'етнамскаму народу ўносяць і працоўныя нашай рэспублікі. На зямлі В'етнама працуюць аўтамашыны, трактары, станкі і механізмы, вырабленыя на заводах Беларусі. Датэрмінова і дабраякасна выконваюцца заказы для гераічнага В'етнама. У навучальных установах, на прамысловых прадпрыемствах вучацца юнакі і дзяўчаты В'етнама.

Імкнучыся прыняць актыўны асабісты ўдзел у высякароднай справе аказання дапамогі ахвярам амерыканскай агрэсіі, калектывы прамысловых прадпрыемстваў, калгасаў і ўстаноў, камсамольскія арганізацыі, дзеячы навукі і культуры, асобныя грамадзяне ўносяць калектывныя і індывідуальныя грашовыя ўзносы ў Савецкі фонд міру, сродкі якога ідуць на дапамогу мужным народам.

Рост добраахвотных паступленняў у фонд міру ад грамадзян нашай рэспублікі сведчыць аб іх глыбокай зацікаўленасці ў захаванні міру, аб брацкай салідарнасці з народамі, якія змагаюцца за сваю справядлівую справу.

Узносы ў фонд міру — гэта асабісты ўдзел кожнага ў сумесных дзеяннях у падтрымку барацьбы народаў В'етнама і ўсяго Індакітая за іх незалежнасць.

Мы заклікаем усіх грамадзян Беларусі актыўным удзелам у папуўненні фонду міру садзейнічаць поспеху справядлівай справы в'етнамскага народа — барацьбе за свабоду і незалежнасць.

Наша падтрымка гераічнай барацьбы в'етнамскага народа нязменная — мы з вамі, в'етнамскія браты!

МЕЛЕЖ І. П. — народны пісьменнік Беларусі, лаўрэат Ленінскай прэміі, старшыня Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру.

АЗГУР З. І. — народны мастак Беларусі, правадзейны член Акадэміі мастацтваў ССРС, старшыня Беларускай рэспубліканскай камісіі садзейнічання Савецкаму фонду міру.

АЛЕКСАНДРОУСКАЯ Л. П. — народная артыстка ССРС, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі ССРС.

БРОУКА П. У. — Герой Сацыялістычнай Працы, народны паэт Беларусі, акадэмік Акадэміі навук БССР, лаўрэат Ленінскай прэміі.

БЕМБЕЛЬ А. А. — народны мастак Беларусі.

ВАГНЕР Г. М. — кампазітар, заслужаны дзеяч мастацтваў БССР.

УЛАСАЎ Ю. І. — заслужаны артыст БССР.

ГРАМЫКА В. А. — мастак, заслужаны дзеяч мастацтваў БССР.

КЛІМБАВА А. І. — народная артыстка ССРС.

КРАПІВА К. К. (Атраховіч) — народны пісьменнік Беларусі, віцэ-прэзідэнт АН БССР.

МАКСІМ ТАНК (Скурко Я. І.) — народны паэт Беларусі, акадэмік Акадэміі навук БССР.

ЦІТОВІЧ Г. І. — народны артыст ССРС.

ШЫРМА Р. Р. — кампазітар, народны артыст ССРС.

МАЙСТАР І ЯГО ВУЧНІ

Станіслаў Гуткоўскі з завальненнем займаецца жывапісам, збірае і вывучае ўзоры беларускага нацыянальнага арнаменту, але больш за ўсё любіць разьбу па дрэве. Колькі энергіі, выдумкі, умення трэба ўкладзіць у звычайны кавалак дрэва, каб атрымаўся арыгінальная мастацкая работа. Драўляныя скульптуры, выкананыя Станіславам Адамавічам у апошнія гады, экспанаваліся на абласных і рэспубліканскіх выстаўках, самыя лепшыя з іх знаходзяцца ў музеях.

Калісьці выразаць першую фігурку Станіславу Адамавічу дапамог бацька. Цяпер сваё ўменне майстар перадае ў спадчыну вучням.

Ужо 12 гадоў ён кіруе студыяй разьбы па дрэве ў Мінскім палацы культуры прафсаюзаў. Сярод яго выхаванцаў шмат таленавітых умельцаў. Работа майстра В. Коршыкава «Вежэр Кастрычніка» на рэспубліканскай выстаўцы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва ў 1970 годзе была адзначана прэміяй і адпраўлена на ўсеагульную выстаўку. Віктар Ульянаў скончыў медыцынскі інстытут, а разьба, якой ён вучыцца ў Гуткоўскага, стала яго другім прызваннем. З вялікім мастацкім густам выканаў скульптуру з дрэва «Кумы» студэнт Л. Шулаеў, таксама вучань Гуткоўскага.

В. Камоцкі — чалавек старэйшага пакалення, але і ён урокі разьбы браў у Станіслава Адамавіча. Яго захапленне — зьяры і птушкі. У доме ў Камоцкага створан цэлы музей, дзе сабраны вырбы з дрэва і чучалы, зробленыя ім самім.

Цяпер Станіслаў Гуткоўскі і ўсе яго вучні рыхтуюць свае вырбы да рэспубліканскай выстаўкі-конкурсу твораў народнай творчасці, прысвечанай 50-годдзю ўтварэння ССРС.

А. КРАСІЧКАВА.

НА ЗДЫМКУ: С. ГУТКОЎСКІ.

ПЕРАМОЖЦЫ КОНКУРСУ

У зале Брэсцкага абласнога драматычнага тэатра доўга не змаглі апладываць. Гледачы віталі артыстаў Пінскага народнага драматычнага тэатра — пераможцаў абласнога конкурсу народных тэатраў. У гэты вечар тэатральны калектыв пачаў камедыю Янкі Купалы «Паўлінка». Паставіў спектакль заслужаны дзеяч культуры БССР І. Сакольскі.

Пінскі народны тэатр аб'ядноўвае больш за 40 аматараў — рабочых прамысловых прадпрыемстваў, служачых, навучэнцаў. Ён падрыхтаваў каля 30 спектакляў.

Разам з тэатрам ад спектакля да спектакля расце выкананая майстэрства акцёраў-аматараў. Рабочы завод аштучных скур А. Бажэлка іграе галоўныя ролі ў спектаклях «Трыбунал», «Вяселле на ўсю Еўропу», «Паўлінка» і іншых. Больш за дзесятак ролей сыграла Г. Кабадзейцава. Любімаму мастацтву аддаюць шмат часу рабочыя М. Муляр, А. Мігай, Энтузіясты самі рыхтуюць дэкарацыі, удзельнічаюць у афармленні спектакляў.

ГОРКАЯ ПІЛЮЛЯ «НЬЮ-ЙОРК ТАЙМС»

МАЛАДЫЯ АМЕРЫКАНЦЫ, ЯКІЯ НАВЕДАЛІ БЕЛАРУСЬ, ДАЮЦЬ АДПОР ПАКЛЁПНІКАМ

Амерыканская газета «Нью-Йорк таймс» са скурпы вылузваецца, каб дагэдзіць сваім гаспадарам. З'яўляючыся рупарам манаполіі ЗША, яна асабліва страецца на антысавецкім попрышчы. «Нью-Йорк таймс» выкарыстоўвае любую акалічнасць, каб паклёпічаць на савецкі народ, скажаць праўду аб ім.

У нумары ад 11 ліпеня гэтага года газета змясціла інтэрв'ю з двума амерыканцамі, якія наведвалі Савецкі Саюз у саставе маладзёжнай дэлегацыі. Па сцвярджэнню «Нью-Йорк таймс», абодва амерыканцы ў адзін голас ахарактарызавалі візіт дэлегацыі ў ССРС як «прапагандысцкі», дзе з савецкага боку ўсё было загадка распісана як па сцэнарыю, што на сустрэчах і на канферэнцыях, якія адбыліся ў Мінску, «гаварылі толькі рускія», амерыканцам не давалі і рота раскрыць, і што, безумоўна ж, у іх не было магчымасці выказаць свой пункт гледжання па пытаннях, якія абмяркоўваліся.

Пісакі з «Нью-Йорк таймс» паціралі рукі ад задавальнення, радуючыся, што ім удалося ачарніць паездку маладых амерыканцаў у ССРС і тым самым зняславіць саму ідэю ўстанавлення сяброўскіх кантактаў паміж моладдзю ЗША і Савецкага Саюза.

Аднак у адказ на правакацыйны выпад буржуазнай газеты арганізатары паездкі амерыканскай моладзі ў Савецкі Саюз з Нацыянальнага савета амерыкана-савецкай дружбы сабралі прэс-канферэнцыю, якая закончылася поўным канфузам паклёпнікаў з «Нью-Йорк таймс» і аўтараў інтэрв'ю.

Але не будзем забягаць наперад. Вернемся да знаходжання амерыканскай дэлегацыі ў Савецкім Саюзе.

Па запрашэнню Савецкага камітэта маладзёжных арганізацый у чэрвені гэтага года нашу краіну наведвала дэлегацыя моладзі са Злучаных Штатаў Амерыкі ў саставе ста юнакоў і дзяўчат. Сярод іх былі рабочыя, студэнты і выкладчыкі вышэйшай школы, школьнікі і настаўнікі, былыя салдаты і беспрацоўныя. Зразумела, палітычныя погляды іх былі розныя: разам з прадстаўнікамі камуністычнай маладзёжнай арганізацыі ЗША, праціўнікамі вайны ў В'етнаме і незалежнымі знаходзіліся і «кансерватары». Па нацыянальнаму саставу дэлегацыя таксама была неаднароднай: з белымі прыехалі негры, пуэртарыканцы, індзейцы, эскімосы з Аляскі.

Маладыя амерыканцы прыбылі да нас, каб сустрэцца са сваімі савецкімі ровеснікамі, пазнаёміцца з жыццём нашай моладзі, сумесна абмеркаваць хвалючыя іх праблемы.

Візіт пачаўся з Беларусі. Цэлы тыдзень госці з ЗША правялі ў Мінску. За час знаходжання на гасціннай беларускай зямлі маладыя амерыканцы ўбачылі шмат новага і цікавага.

З Беларусі дэлегацыя накіравалася ў Маскву, пабывала ў Ленінградзе. Члены дэлегацыі наведвалі Прыбалтыку, Грузію, Таджыкістан. Поўныя ўражанняў амерыканцы вярнуліся на радзіму. Восем тэатраў «Нью-Йорк таймс» і выступіла з брудным паклёпам аб іх паездцы.

У адказ у Нью-Йорку была склікана прэс-канферэнцыя, на якой удзельнікі паездкі ў Савецкі Саюз далі расшучы адпор антысавецкім з «Нью-Йорк таймс». Яны расказалі прысутным аб тым, як праходзілі сустрэчы з са-

вецкай моладдзю, што яны ўбачылі ў Савецкім Саюзе: у Мінску, Ленінградзе, Маскве і іншых гарадах, дзе пабывалі. Агульная думка ўсіх выступаўшых: у выніку візіту рассяліся хлуслівыя ўяўленні аб савецкай моладзі, якія ў іх былі да наведвання ССРС.

Эвелін Аларксон, дзяўчына з горада Лос-Анджэлеса, расшуча адвергла хлуслівыя сцвярджэнні сваіх спадарожнікаў, якія выступілі ў газеце, і расказала, як праходзіла канферэнцыя савецкай і амерыканскай моладзі ў Мінску. Пры гэтым яна асабліва падкрэсліла прастату абстаноўкі, у якой абмяркоўваліся пытанні, і шчыры характар дыскусіі.

«Савецкія юнакі і дзяўчаты вельмі цікаўныя», — сказала далей Эвелін. — Яны шмат распытвалі нас аб жыцці моладзі ў ЗША. Часта нам даводзілася больш гаварыць, чым ім. Амерыканцам уношаюць хлуслівыя ўяўленні аб савецкіх людзях. Нам гавораць, што яны — роботы, усе носяць аднолькавае адзенне, ядуць аднолькавую ежу і нават думаюць усе аднолькава. Але мы ўбачылі, што гэта хлусня. Для савецкіх людзей характэрна адзінства, але кожны з іх мае сваю індывідуальнасць».

«Перад тым, як пабываць у Савецкім Саюзе, я баяўся слова камунізм. Я меркаваў, што ўбачу ваенізаваную сістэму, мілітарызм. Але ўбачыў, што людзі выбіраюць заняткі сабе па душы», — заявіў Індзеец са штата Вісконсін Джон Вудзін.

Далей ён паведаміў, што савецкія маладыя хлопцы і дзяўчаты шчыра расказвалі амерыканцам аб сваім жыцці, аб справах, аб праблемах, якія стаяць перад імі.

Амерыканец Эрл Скот падрабязна спыніўся на тым, як праходзіла канферэнцыя савецкай і амерыканскай моладзі ў Мінску: «Большасць савецкіх удзельнікаў была з Беларусі. Сярод іх рабочыя, сяляне і студэнты. У асноўным гэта камсамольцы, але былі і не члены саюза. Па кожнаму пытанню выступалі два дакладчыкі — савецкі і амерыканскі. Затым адбылося свабоднае абмеркаванне».

Адказаючы на выпадкі газеты «Нью-Йорк таймс» і пы-

танны журналістаў аб нібыта нераўнапраўным становішчы малых нацый і нацыянальных меншасцей у Савецкім Саюзе, дзве амерыканкі — Шэлі Ларэн і Амі Готліб — заявілі, што ў ходзе ўсёй паездкі па Савецкаму Саюзу і з размоў з многімі савецкімі грамадзянамі яны зразумелі беспадстаўнасць гэтых сцвярджэнняў. У Літве яны пазнаёміліся з тым, як кляпатліва захоўваюцца нацыянальныя рысы і традыцыі літоўскага народа, расцвітае яго культура. У Мінску і іншых гарадах дзяўчаты сустрэліся і гутарылі з грамадзянамі ўзрэйскай нацыянальнасці, і ніхто з іх не скардзіўся на прысяненні або абмежаванні. Шэлі Ларэн, сама ўзрэйка, сказала, што ў ЗША некаторыя з яе сяброў падтрымліваюць рух за так званое «вызваленне савецкіх ўзрэйцаў», таму яна асабліва пільна прыглядалася да ўсяго. «Я не адчуваю і не бачыла антысемітызму», — адзначыла Шэлі. — «Узрэйцы — паўнапраўныя грамадзяне Савецкага Саюза. Усе яны працуюць па спецыяльнасці, задаволены сваёй работай і жыццём».

У заключэнне прэс-канферэнцыі выступіла Вікторыя Стывенс, член камуністычнага саюза моладзі ЗША. Яна падзякавала арганізатарам паездкі маладзёжнай дэлегацыі ў ССРС — Нацыянальнаму савету амерыкана-савецкай дружбы і ад імя ўдзельнікаў выказала ўдзячнасць савецкім людзям за аказаны амерыканскай дэлегацыі цёплы прыём.

«У процілегласць Злучаным Штатам у Савецкім Саюзе існуюць найлепшыя ўмовы для развіцця нацыянальнай культуры, традыцый і мовы любой нацыі. Самым пераанаўчым доказам гэтага з'яўляецца тое, што мы ўбачылі сваімі вачыма ў Беларусі і ў іншых рэспубліках», — сказала В. Стывенс.

Так мужныя амерыканскія юнакі і дзяўчаты смела выступілі супраць паклёпнікаў з «Нью-Йорк таймс». Прагрэсіўны друк ЗША змясціў справядлівы аб прэс-канферэнцыі. «Нью-Йорк таймс» жа не надрукавала аб ёй ні радка. Ёй, як кажуць, давалося публічна праглынуць горкую пілюлю.

В. БЯРДЗЯЕУ.

ЛЁС ВЯЛІКАЙ ПАЭЗІІ

У МІНСКУ АДБЫЎСЯ ўРАЧЫСТЫ ВЕЧАР,
ПРЫСВЕЧАНЫ 60-ГОДДЗІЮ
НАРОДНАГА ПАЭТА РЭСПУБЛІКІ МАКСІМА ТАНКА

Максім Танк... Гэта імя — па гонару і праву — увайшло ў плеяду буйнейшых паэтычных імён сучаснай савецкай літаратуры. Больш за сорак гадоў гучыць мужны і лірычны, палымяны і задзішэны голас Яўгена Скурко, які выбраў літаратурны псеўданім Максім Танк. Пад гэтым імем ведаюць яго мільёны чытачоў у Савецкай краіне і за яе межамі. Кнігі беларускага паэта перакладзены на многія мовы народаў СССР. Максіма Танка чытаюць у Польшчы, Балгарыі, Чэхаславакіі, Югаславіі. Такі зайдросны лёс сапраўднай, вялікай паэзіі.

Сын бедняка-селяніна з Заходняй Беларусі, Максім Танк з юных гадоў непадзельна аддае свае сілы і талент служэнню працоўнаму народу і яго баявому авангарду — Камуністычнай партыі. Юны падпольшчык-камуніст, інструктар ЦК камсамола Заходняй Беларусі, ён і ў паэзіі праяўляў такую ж мужнасць, як у рэвалюцыйнай барацьбе. Ні арышты, ні канфіскацыя яго першых кніжак пісьмачкамі не зламалі волю паэта-байца.

Новую сілу набыў голас Максіма Танка, калі ўз'яўдзлася ўся зямля Беларусі.

У гады фашысцкага нашэцця яро паэта-камуніста, яго вершы і палымяная публіцыстыка натхнялі савецкіх воінаў і партызан, дапамагалі ім граміць ненавіснага ворага.

Шчодрый ўклад унёс Максім Танк у пасляваенную беларускую літаратуру. Ён стварае новыя паэтычныя кнігі і перакладае на родную мову рускіх класікаў, лепшых савецкіх і зарубажных паэтаў. Ён праводзіць літаратурныя даследаванні і ні на дзень не спыняе шырокай грамадскай дзейнасці.

Гэтай шматграннай, складанай і цяжкай работай поўная кожная гадзіна жыцця паэта і сёння, калі за яго плячыма ўжо 60 гадоў.

Радзіма, партыя, народ удастоілі паэта-грамадзяніна

высокім прызнаннем і давер'ем. Максім Танк — дэпутат Вярхоўнага Савета СССР, сакратар праўлення Саюза пісьмачкаў СССР і старшыня праўлення Саюза пісьмачкаў рэспублікі, член Савецкага камітэта абароны міру, акадэмік АН БССР. Яго заслугі перад Радзімай адзначаны двума ордэнамі Леніна, ордэнам Чырвонага Сцяга, двума ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, медалямі, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР. За ўдзел у вызваленні Польшчы паэт узнагароджан Афіцэрскім крывам адраджэннем Польшчы. М. Танк — лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР, Дзяржаўнай прэміі БССР імя Янкі Купалы, Купалаўскай літаратурнай прэміі і прэміі Таварыства польска-савецкай дружбы.

Паэта штодзённа акружае жывая любоў тых, для каго ён стварае, каму кожным радком сваім аддае часцінку ўласнага сэрца. Аб гэтай любові красамоўна гаварыла перапоўненая зала Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, дзе адбылося віншаванне Максіма Танка з выпадку яго 60-годдзя.

Вітаць юбіляра прыйшлі Старшыня Савета Міністраў БССР Ц. Кісялёў, другі сакратар ЦК КПБ А. Аксёнаў, сакратар ЦК КПБ А. Кузьмін, першы сакратар Мінскага абкома КПБ І. Палякоў, першы сакратар ЦК ЛКСМБ У. Падрэз, намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР Н. Сняжкова, народны пісьмачкаў БССР Кандрат Крапіва, народны паэт БССР Аркадзь Куляшоў, загадчыні аддзелаў ЦК КПБ С. Паўлаў і С. Марцалеў, сакратар Мінскага абкома КПБ У. Багданаў, першы сакратар Мінскага гаркома КПБ М. Слонькоў, госці з брацкіх рэспублік, беларускія пісьмачкаў, прадстаўнікі калектываў прадпрыемстваў і будоўляў Мінска, дзеячы мастацтва, культуры і навукі, студэнты, воіны.

У фактэ тэатра ўдзельнікі ве-

чара пазнаёмліся з выстаўкай кніг юбіляра. Некаторыя з іх, выданыя яшчэ да ўз'яднання Беларусі, даўно ўжо сталі бібліяграфічнай рэдкасцю.

Экспанавалася выстаўка фатаграфій, якія расказваюць пра вёску Пількаўшчыну на нарачанскай зямлі, дзе нарадзіўся паэт. На здымках — эпизоды дэпутацкай дзейнасці юбіляра, сустрэчы з чытачамі, гутаркі з таварышамі па пяру.

Вечар адкрыў народны пісьмачкаў БССР, лаўрэат Ленінскай прэміі Іван Мележ. Расказваючы аб этапах творчага станаўлення і росту юбіляра, пачынаючы з першага верша «Касагоры», напісанага ў 1930 годзе, Іван Мележ падкрэсліў: «Паэзія Максіма Танка ва ўсе часы ішла разам з народам па магістральнай яго дарозе. Гэта — адна з самых характэрных яе прыкмет».

Слова атрымлівае сакратар ЦК КПБ А. Кузьмін. Ён зачытаў і ўручыў юбіляру прывітальны адрас ЦК КПБ, Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР і Савета Міністраў рэспублікі.

Са словам аб юбіляру выступіў народны паэт Беларусі, лаўрэат Ленінскай прэміі, Герой Сацыялістычнай Працы Пятрусь Броўка.

«Да асабістага знаёмства з Максімам Танкам, — сказаў ён, — я шмат чуў аб ім, аб яго страснай паэзіі ад Валянціна Таўлая, ад Янкі Купалы і Якуба Коласа. Сардэчным і радасным было маё асабістае знаёмства з ім. Я пераканаўся: у нашу сям'ю беларускіх пісьмачкаў прыйшоў мужны і вялікі талент. Бадзёры, звонкі, моцны голас паэта заклікаў да барацьбы за шчасце народа, за новае светлае жыццё, імя якому — камунізм».

Максіма Танка прывяла ў літаратуру барацьба, сказаў у сваім выступленні народны артыст СССР Р. Шырма. Рыгор Раманавіч расказаў аб рэвалюцыйнай дзейнасці

Максіма Танка ў Заходняй Беларусі, падзяліўся ўспамінамі аб тым, як сярод прагрэсіўна настроеных мас была сустрэта яго маладая, поўная рэвалюцыйнага, грамадзянскага пафасу паэзія.

На трыбуне — вядомы беларускі паэт Максім Лужанін. Гаворачы аб тым, як М. Танк разумее вялікае чалавечэе шчасце, за якое змагаецца працоўны народ, ён чытае вершы юбіляра:

**Простае шчасце людское,
Так, як і наша з табою,
Пэўна, складаецца з солі,
З хлеба, сабранага ў полі,
З поту, дарожнага пылу,
З роднага небасхілу,
З дружбы, мацнейшай ад смерці,
З песні... І так мне**

**здаецца:
Каб з чаго іншага скласці,
Дык ці было б яго шчасцем.**

Выступае кіраўнік дэлегацыі Саюза пісьмачкаў СССР, сакратар яго праўлення Сяргей Сартакоў. Напамінуўшы юбіляру аб адным з яго шматлікіх падарожжаў па Савецкай краіне, С. Сартакоў гаворыць:

«Калі вы былі на заводзе штучнага валакна ў Краснаарску, вам прысвоілі там высокае званне члена брыгады камуністычнай працы. Гэта не было простай павагай да свайго госця, а прызнаннем вашых сапраўды вялікіх заслуг у літаратуры, вашых сапраўды камуністычных адносін да працы. Сёлета я зноў пабываў на гэтым заводзе. І рады паведаміць вам, Яўген Іванавіч: ваша імя паранейшаму значыцца ў спісах той жа брыгады».

Думку аб злітнасці Максіма Танка з народам, аб высокай любові, заваяванай ім у шматмільённай чытальніцкай аўдыторыі па ўсёй Савецкай краіне, прадоўжыў пасланец пісьмачкаў Украіны паэт Сцяпан Алейнік.

«Я прывёз вам, дарагі наш Максім Танк, прывітанне ад пісьмачкаў Савецкай Літвы, прывітанне ад нашай сталіцы Вільноса — горада, дзе пачалі вы свой высакародны

шыля рэвалюцыянера і паэта і якому прысвечалі нямала сардэчных радкоў, — сказаў літоўскі паэт Альгімантас Балтакіс. — Вашы вершы, якія раскрываюць цудоўную душу беларускага народа, глыбока інтэрнацыянальныя. Вось таму зразумелыя і любімыя яны ва ўсіх нашых рэспубліках».

Перад юбілярам расце стос прывітальных адрасоў. Сотні тэлеграм прыйшлі ў гэтыя дні ў адрас Максіма Танка з усіх канцоў краіны і з-за рубяжа. Яны — ад таварышаў па літаратурнай працы, ад зарубажных сяброў і перакладчыкаў вершаў паэта, ад рабочых і хлебарабаў Беларусі, Сібіры, Казахстана...

З Нью-Йорка, дзе праходзіць цяпер сесія Генеральнай Асамблеі ААН, прыслалі цёплыя прывітанні юбіляру міністр замежных спраў СССР А. Грамыка і дэлегацыя БССР. З Масквы тэлеграф прынёс прывітанне вядомых савецкіх паэтаў Міхаіла Дудзіна, Кайсына Куліева і Сяргея Арлова. З Дагестана тэлеграфавалі Расул Гамзатаў. Прыйшло прывітанне ад балгарскага паэта і перакладчыка вершаў Танка Асена Боцева. Народнага паэта Беларусі сардэчна павіншаваў з 60-годдзем Савецкі камітэт абароны міру і прэзідыум Камітэта па Ленінскіх прэміях, выдатных савецкіх паэты Мікалай Ціханаў, Аляксей Суркоў і многія іншыя літаратары і грамадскія дзеячы краіны.

Доўга не змаўкае авацыя, калі на трыбуну выходзіць сам юбіляр. З вялікім хваляваннем звяртаецца ён да прысутных са словамі ўдзячнасці. Працягам урачыстага вечара стаў канцэрт майстроў мастацтваў рэспублікі. У ім прагучалі вершы Максіма Танка, песні на яго словы і народныя мелодыі, якія акрыляюць музу паэта.

**А. КАПУСЦІН,
І. ПАДАРАЖАНСкі.**

Перад выходам.

Фотаэцюд В. ЖДАНОВІЧА.

УСЕ ДАРОГІ ВЯДУЦЬ ДА СЯБРОЎ

У Беларускай дзяржаўнай ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга філармоніі пачаўся новы сезон. Аб летніх гастрольных творчых калектываў філармоніі, аб планах на сёлетні сезон расказвае дырэктар філармоніі Георгій ЗАГАРОДНІ.

Наш пачэсны абавязак — умацоўваць і развіваць культурныя сувязі народаў Савецкай краіны, зычліва і шчодро абменьвацца набыткамі нацыянальнай культуры. Такі абмен узаемна ўзбагачае, збліжае брацкія рэспублікі. Гэтай высакароднай мэце былі падпарадкаваны і шматлікія паездкі нашых творчых калектываў.

Дзяржаўны народны аркестр БССР з вялікім поспехам гастралюваў у рэспубліках Сярэдняй Азіі. Са справаздачнымі канцэртамі ў Алма-Аце, Ашхабадзе, Душанбе, Карагандзе, Сяміпалацінску, Фрунзе і іншых сярэднеазіяцкіх гарадах, а таксама ў многіх саўгасах на цаліне выступіў Мінскі камерны аркестр. Цэлы месяц на гасцінай зямлі нашых сяброў гучалі песні ў выкананні лаўрэата ўсесяюзнага конкурсу — вакальна-інструментальнага ансамбля «Песняры». Прыняў ён удзел і ў прысвечаным 50-годдзю ўтварэння СССР фестывалі «Маскоўскае музычнае лета». Госцем Масквы быў і лаўрэат усесяюзнага і міжнароднага конкурсу заслужаны артыст БССР Віктар Вуячыч.

З Сярэдняй Азіі Дзяржаўны народны аркестр БССР адправіўся ў гастрольнае падарожжа па Далёкім Усходзе.

Але не толькі далёкія дарогі вялі да шырокай аўдыторыі артыстаў філармоніі. Дзяржаўны сімфанічны аркестр БССР, напрыклад, у час сёлетніх гастрольных выступоў у абласцях нашай рэспублікі. Прыемна адзначыць, што ўсюды — і далёка ў гасцях, і ў сябе дома — нашых кампазітараў і выканаўцаў сустракалі надзвычайна сардэчна і шчыра, па заслугах ацэньваючы высокія дасягненні нацыянальнага беларускага мастацтва.

Падрыхтоўка дастойнай сустрэчы 50-годдзю ўтварэння СССР вельмі ажывіла работу філармоніі. Творчыя калектывы, салісты абнавілі свае праграмы, уключылі ў іх, побач з творамі беларускай мастацкай культуры, лепшыя творы кампазітараў брацкіх рэспублік, прысвечаныя дружбе народаў нашай шматнацыянальнай краіны.

У кастрычніку ў Мінску пачынаецца свята мастацтваў народаў СССР, якое прагучыць музыкай і песнямі ва ўсіх абласцях. Свята працягнецца да 16 снежня. Нашымі гасцямі будуць Дзяржаўны акадэмічны хор СССР пад кіраўніцтвам Свешнікава, Дзяржаўны аркестр народных інструментаў Казахскай ССР імя Курмангазы, Дзяржаўны Варонежскі рускі народны хор, Дзяржаўны

ансамбль песні і танца «Летува» Літоўскай ССР, Дзяржаўны харэаграфічны ансамбль «Бярозка». Дзяржаўны акадэмічны ансамбль танца Украінскай ССР, Дзяржаўны ансамбль танца Малдаўскай ССР «Жок», камерны аркестр Грузіі, ансамбль песні і танца Кара-Калпакскай АССР і іншыя творчыя калектывы.

На сваіх мастацтваў народаў СССР у Беларусі выступяць вядучыя салісты тэатраў краіны. У Мінску з 27 лістапада па 11 снежня будзе праходзіць усесяюзны конкурс піяністаў, які зьбярэ лепшых маладых выканаўцаў з усёй краіны.

Да нас на гастролі прыедуць Нацыянальны класічны аркестр з Канады, Лейпцыгскі сімфанічны аркестр «Гевандхауз», дырыжоры К. Акіяма (Японія), К. Цэкі (Італія), Жан-П'ер Жакія (Францыя) і іншыя замежныя калектывы і выканаўцы.

У канцэртнай зале філармоніі аматары мастацтва змогуць паслухаць канцэртны сімфанічны, інструментальны, арганнай і вакальнай музыкі.

Як і раней, будзем наладжваць аўтарскія вечары беларускіх кампазітараў. Спадзяёмся, што мінчане прыймаюць сустрэчы дэбют харэаграфічнага ансамбля, які ствараецца ў філармоніі, а таксама і жаночага вакальна-інструментальнага ансамбля «Верась». Наперадзе ў нашых творчых калектываў новыя сустрэчы, новыя дарогі.

МАЙСТАР ДОМЕННОЙ СПРАВЫ

Сярод выдатных людзей, якія зрабілі вялікі ўклад у развіццё навукова-тэхнічнай думкі, гарнаравае месца належыць вядомаму доменшчыку-самавучцы, першаму канструктару доменных печаў і актыўнаму ўдзельніку першай рускай рэвалюцыі, нашаму земляку Міхаілу Кураку.

Ён нарадзіўся 23 верасня 1872 года ў невялікім маёнтку Казелле Саматэвіцкай воласці Магілёўскай губерні. Перад ім, сынам капітана інжынерных войск, была магчымасць падымацца па лесвіцы чыноўнічых званняў. Але шаснаццацігадовы хлопца абраў іншы шлях.

Аднойчы на золку, глыбокай халоднай восенню, Міхаіл Курака разам са сваім малочным братам Пятром Максіменкам і мясцовымі хлопцамі выйшлі з вёскі Казелле на бліжэйшую чыгуначную станцыю і падаліся на поўдзень. Яны ўладкаваліся на металургічны завод у Екацярынаславе (цяпер Днепрапятроўск). Міхаіл пайшоў працаваць каталём у доменны цэх.

Неяк завод наведваў яго ўладальнік, дырэктар французскага банка «Сэс'еде-жэне-раль». Калі ён прыйшоў у цэх, дзе працавалі каталі, Курака ледзь не наехаў на банкіра з 50-пудовай «казой». У таго зваліўся з галавы капялюш. Каталі далікатна падаў замежнаму госцю капялюш і па-французску напарсіў прабачэння. На гэта звярнулі ўвагу. Усіх здзівіла, што просты грузчык раптам загаварыў па-французску. Назаўтра раніцай на рудны двор прыйшоў дырэктар завода Гарынаў.

— Адкуль французскую мову ведаеш? — запытаўся ён.

— Вывучыў у маленстве. А цяпер вывучаю англійскую, каб авалодаць доменнай справай.

Дырэктар тут жа аддаў загад, каб Міхаіла Кураку перавялі ў «пробары» — насіць з доменнай печы ў лабараторыю для пробы чыгун і шлак.

У час работы на заводзе Курака знаёміцца з вядомым рэвалюцыянерам Г. Пятроўскім, разам з ім наведвае заняты тайнага гуртка па вывучэнню твораў Карла Маркса і Фрыдрыхса Энгельса.

У выніку сутычкі з адміністрацыяй завода М. Курака пакідае Екацярынаслаў і паступае на Гданцаўскі металургічны завод у Крывым Розе майстрам доменнага цэха.

У 1898 годзе ён пераходзіць на Нікапаль-Марыупальскі завод. Усе камандныя пасты ў цэхах займалі амерыканскія спецыялісты. Яны пагардліва ставіліся да рускіх. Але гарнавы Курака не раз вучыў заакеанскіх майстроў, як ліквідаваць і перасцерагаць аварыі ў доменных печах. Ён становіцца выключна ўмелым доменшчыкам, і амерыканская адміністрацыя завода вымушана была назначыць яго на пасаду обер-майстра доменных печаў.

У хуткім часе па поўдні Расіі пайшла слава пра Кураку, як пераможцу самай цяжкай хваробы доменных печаў — «заказлення». Да таленавітага обер-майстра ішлі ганцы з усіх металургічных заводаў краіны, прасілі кансультацыі і дапамогі.

Адначасова М. Курака ўсё больш уцягваецца ў рэвалюцыйную работу. Ён становіцца членам рэвалюцыйнага падполля Марыупальскага завода.

Вечарамі на яго кватэры збіраюцца падпольшчыкі. На такіх сходках Курака быў самым палымым прамоўцам.

У 1902 годзе выдатны доменшчык быў запрошаны на Краматорскі металургічны завод, каб выправіць цяжкае становішча з выплаўкай чыгуну. Ён бліскава з гэтым справіўся і атрымаў пасаду начальніка доменнага цэха. І амаль адначасова ўзначаліў Краматорскае партыйнае падполле. У тайніку куракінскай кватэры захоўваўся друкарскі станок. Тут па начах падпольшчыкі друкавалі лістоўку «Домна».

Аднойчы дырэктар завода Томас запрасіў да сябе Кураку, прапанаваў правесці рэканструкцыю завода. Міхаіл Канстанцінавіч засеў за чарцяжы. У хуткім часе былі закончаны ўсе канструктарскія работы і пачалося будаўніцтва першай рускай доменнай печы.

Куракінская доменная печ запрацавала на поўную магутнасць і дала ў некалькі разоў больш чыгуну, чым існую-

чыя. У Краматорск на нараду сабраліся ўсе гаспадары заводаў поўдня Расіі, прыехаў і прадстаўнік горнага ўпраўлення паўднёвай Расіі Кольберг. Апошні меркаваў, што новая печ — амерыканскай канструкцыі. Толькі ў час агляду пабудовы, наватерсе, на калашніку, Кольберг і яго світа пераканаліся ў арыгінальнасці і дасканаласці творчай задумкі рускага майстра.

З першых дзён рэвалюцыі 1905 года М. Курака ўваходзіць у састаў рэвалюцыйнага камітэта металургічнага завода і ўзначальвае баявую дружыну. Калі войскі падавілі паўстанне, Курака разам са сваім сябрам Алібавым падаліся да родных мясцін на Магілёўшчыну. Але смелага рэвалюцыянера выдаў упраўляючы яго ж уласнага маёнтка. Кураку арыштавалі і тайна вывезлі ў Магілёў. Ён быў асуджаны на высылку ў Валагодскую губерню.

Пасля ссылі Курака вярнуўся ў Данбас. Працуючы на Юзаўскім заводзе начальнікам цэха, ён стварыў першую ў Расіі школу доменшчыкаў, якую народ называў «куракінскай акадэміяй». З яе пазней выйшлі буйныя інжынеры-металургі, прафесары, акадэмікі. Школа Куракі на поўдні Расіі зрабілася цэнтрам падрыхтоўкі кваліфікаваных доменшчыкаў, якія паступова выцяснялі замежных спецыялістаў.

Пасля Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі Курака са сваімі паплечнікамі праектаваў і будаваў Кузнецкі металургічны гігант, вёў вялікую гаспадарчую і грамадскую работу.

...Смерць падкралася непрыкметна. 8 лютага 1920 года Міхаіл Курака памёр ад сыпнога тыфу. Яго пахавалі спачатку на месцы намечанага будаўніцтва завода, а ў 1950 годзе прах перанеслі на пляцоўку Кузнецкага металургічнага камбіната.

М. Курака памёр, не ўбачыўшы сваёй задумкі — новага завода. Завод будававалі пад кіраўніцтвам яго паплечніка і вучня, выдатнага інжынера, пазней акадэміка І. Бардзіна.

А. ДОЛЬНИКАЎ.

Больш за трыста юных мінчан прынялі ўдзел у першым гарадскім конкурсе дзіцячага малюнка на асфальце. Арэнай гэтага незвычайнага творчага спаборніцтва стала плошча Цэнтральнага дзіцячага парку імя М. Горкага. Узброіўшыся рознакаляровай крэйдай, на працягу гадзіны працавалі юныя мастакі. Затым аўтарытэтнае журы назвала пераможцаў. Падобныя конкурсы будучы праводзіцца ў Мінску штогод.

Фота М. ХАДАСЕВІЧА.

ГУМАР

Размаўляюць двое старых.
— Ведаеш, — гаворыць адзін,
— Я дужы, як у маладосці.
— Як гэта ты вызначыў?
— Вельмі проста. Бачыш
вонь той стары млынавы жэр-
нон на беразе ракі? Калі мне
было 18 год, я не мог зрушыць
яго і цяпер не магу!

Гаспадар маленькай гасцініцы
запытаў раніцай у чалавека,
як яму спалася.

— Я нават не змог заплушчыць
вочы, — абурыўся той. —
Мала таго, што на ложку му-
ла спаць, дык у маім пакой яшчэ
біліся паміж сабою... два па-
цукі.

— А вы што хацелі — у та-
кой старызне, як мая гасціні-
ца, і за такіх грошы, якія вы
заплацілі, бачыць бой быкоў?!

НАСТАЎНІК. Янка, чаму
тваё сачыненне пра сабаку та-
кое ж, як у твайго брата?
ВУЧАНЬ. Бо гэта той самы
сабака.

— Як вам падабаецца наш
сыноч? — пытае гаспадыня го-
сця.

— Цудоўны хлопчык! Але ён
пэўна думае, што я ўрач, бо
ўвесь час паказвае мне язык.

Школьнік кажа бацьку:
— Тата, ты маеш ішчасце.

— Чаму?
— Табе не давядзецца куп-
ляць мне новыя кніжкі. Я за-
стаўся на другі год.

Капітан запісаў у суднавым
журнале: «Штурман сёння быў
п'яны». Праз некалькі дзён
дзяжурый штурман. Ён запі-
саў: «Сёння капітан быў ця-
розы».

— Як вам падабаецца ба-
лет?

— Вельмі! Толькі я не ра-
зумю, чаму дзяўчаты танцу-
юць на дыбачках. Ці не пра-
цей было б адразу набіраць у
балет больш высокіх дзяўчат?

Некалькі дзён у Палацы спорту, самай умяшчальнай зале бе-
ларускай сталіцы, выступаў слаўты іспанскі спявак і танцор
Рафаэль. Савецкія аматары эстраднай песні добра знаёмы з
творчасцю Рафаэля Мартоса Санчаса. Ён ужо бываў на гас-
ролях у нашай краіне, на экранях дэманстраваліся фільм з яго
ўдзелам.

У рэпертуары Рафаэля больш за 200 песень — ад народных
напеваў яго роднай Андалузіі да складаных філасофскіх раз-
важанняў аб сэнсе жыцця. Асобнае месца займаюць творы
выдатнага іспанскага кампазітара Мануэля Алехандра, з якім у
спевака наладзіліся плённыя творчыя сувязі. Спецыяльна для
паездкі ў СССР кампазітар напісаў песню «Масква рамантыч-
ная», якая карысталася вялікай папулярнасцю ў слухачоў.

— Нас прымалі вельмі цёпла і гасцінна, — сказаў спявак. —
Савецкія аматары песні выказваюць свае пацукі даволі стры-
мана, але я пераканаўся, што яны цэняць і разумеюць до-
брою музыку.

Фота В. ЛЕСТЭРА.

СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ

НЕБЫВАЛАГА поспеху
дабілася зборная алім-
пійская каманда Савецкага
Саюза на XX Алімпійскіх
гульніх. 50 разоў падымаўся
на флагштоку чырвоны сцяг
нашай Радзімы і гучаў Дзяр-
жаўны гімн СССР у гонар
пераможцаў. Вызначыліся і
беларускія спартсмены, якія
прывезлі на Радзіму 11 за-
латах, 6 сярэбраных, 2 брон-
завыя медалі.

Грамадскасць краіны, Са-
вецкі ўрад высока ацанілі по-
спехі нашых алімпыяцаў. Вя-
лікая група тых, хто завая-
ваў алімпійскія ўзнагароды і
рыхтаваў спартсменаў, узна-
гароджана ордэнамі і медаля-
мі СССР.

Ордэна Леніна сярод бела-
рускіх спартсменаў удасто-
ены Аляксандр Мядзведзь, бар-
эц вольнага стылю, трохра-
зовы алімпійскі чэмпіён, ся-
міразовы чэмпіён свету. Яго
трэнер Валяславу Рыбалку
і шаблісту Віктару Сідзюку
ўручаны ордэны Працоўнага
Чырвонага Сцяга.

Ордэн «Знак Пашаны» ат-
рымалі трэнеры Ларыса і
Герман Бокуны, фехтаваль-
шчыцы Алена Бялова і Тац-
цяна Самусенка, трэнер Ві-
кенцій Дзмітрыў, гімнасткі
Вольга Корбут і Тамара Ла-
заковіч, рэктар Беларускага
дзяржаўнага інстытута фіз-
культуры Канстанцін Кулін-
ковіч.

Гімнастка Антаніна Ко-
шаль і яе трэнер Віктар Ха-
мутоў узягароджаны меда-
лем «За працоўную адзнаку».

НА МІНСКІМ стадыёне
«Дынама» лёгкаатлеты
Беларусі разыгралі чэмпіён-
скія званні. Гэта быў XXV
пасляваенны чэмпіянат.

У першы ж дзень нарадзі-
лася новае рэспубліканскае і

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-65-84, 33-03-15, 33-65-91,
33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. № 1201.

На дыстанцыі 800 метраў лі-
дзіруе Міхаіл ЖАЛАБОЎСКІ.

Фота А. АСТАПАВА.